

NÁVRAT DIVOKÝCH KONÍ 2024

ZOOPRAHA

Podklad k tiskovým konferencím v Astaně 29. února a v Praze 5. března 2024

Cílem projektu je životaschopná populace koní Převalského v Kazachstánu, podobně jako se to podařilo v Mongolsku, odkud je i tato fotografie.

- ◀ Vizual Návratu divokých koní 2024 vychází z konceptu osvědčeného při transportech koní Převalského do Mongolska, které Zoo Praha ve spolupráci s Armádou ČR organizovala v letech 2011 až 2019. Autorem vizuálu pro rok 2024 je český ilustrátor a přírodovědec Jan Dungal. Zachytil skupinu koní Převalského, která má symbolizovat cílový stav projektu – fungující populaci koní Převalského v Altyn Dala. Podkladová barva vychází z barev vlajky Kazachstánu.

**Fotografie, loga partnerů
a další materiály ke stažení**

Foto © Miroslav Bobek

Na základě žádosti Kazachstánu jsme v roce 2023 začali připravovat reintrodukcii koně Převalského do této středoasijské země. Jako nejvhodnější lokalita byla vybrána oblast stepí Altyn Dala jižně od Kostanaj, kde ve spolupráci příslušných orgánů Kazachstánu a neziskové organizace ACBK dlouhodobě probíhá snaha o obnovu původních stepních společenstev. Naším cílem je přepravit do této oblasti z Evropy během pěti let cca 40 koní Převalského, kteří budou tvořit základ reintrodukované populace. Jejich přepravu bude zajišťovat Zoo Praha ve spolupráci s Armádou České republiky a dalšími partnery. První transport proběhne letos v prvním červnovém týdnu.

KŮŇ PŘEVALSKÉHO

Kůň Převalského (*Equus przewalskii*) je posledním divokým koněm na planetě. Pro vědu byl objeven ruským geografem Nikolajem Prževalským a popsán Ivanem Semjonovičem Poljakovem roku 1881. Do Evropy a Severní Ameriky se na přelomu 19. a 20. století dostávali koně Převalského díky transportům Carla Hagenbecka a Fridricha Falz-Feina. Jedenáct z těchto jedinců se stalo zakladateli všech současných populací tohoto druhu (k nim později přibyla ještě jedna klisna).

Třebaže původně byl kůň Převalského rozšířen na ohromné ploše stepí Střední Asie včetně Kazachstánu, v době jeho objevení Prževalským přežíval již pouze v malé části západního Mongolska. Po 2. světové válce už začínalo být zřejmé, že z přírody zcela vymizí. V roce 1959 proto byla do Prahy svolána světová konference, která hledala cesty, jak tento druh zachránit. Tehdy bylo také Zoo Praha svěřeno vedení světové plemenné knihy koně Převalského.

Foto © Miroslav Bobek

Mezi lety 2011 a 2019 bylo z České republiky do Mongolska letecky přepraveno 34 koní Převalského. Stejný způsob přepravy čeká letos i koně mířící do Kazachstánu.

Foto © Václav Šilha

Po příjezdu jsou koně Převalského vypuštěni nejdříve do aklimatizační ohrady, kde si postupně zvykají na místní podmínky.

Z přírody kůň Převalského zcela vymizel koncem 60. let minulého století, v lidské péči však již existovala stabilně rostoucí populace, která posléze – na přelomu 80. a 90. let – umožnila přistoupit k reintrodukci druhu nejprve do Číny a poté do Mongolska. Na ní se podílela i Zoo Praha, nejvýrazněji devíti transporty koní Převalského do západního Mongolska v letech 2011 až 2019.

ALTYN DALA

Altyn Dala (Zlatá step) ve středním Kazachstánu zabírá plochu více než 7 000 km². Jde o úživnou step s dostatkem vody a vhodným profilem terénu. Výsadou je rovněž absence domestikovaných zvířat. Pro reintrodukční projekt navíc existuje na místě i základní infrastruktura, kterou již v minulosti vybuodovala Altyn Dala Conservation Initiative.

Ta byla založena v roce 2006 neziskovou Asociací na ochranu biodiverzity Kazachstánu (ACBK) ve spolupráci s vládním Výborem pro lesnictví a divokou přírodu a za podpory Frankfurtské zoologické společnosti (FZS) a dalších partnerů. Mezi její úspěchy patří nejen obnovení zdravých populací antilop sajk tatarských či reintrodukce kulanů do oblasti, ale i zavedení systému vzdušné a pozemní ochrany proti pytláctví pomocí strážců. Pod supervizí Zoo Praha vybuodovala letos ACBK další aklimatizační ohrady pro koně Převalského. Reintrodukční centrum Alibi tak bude sloužit jako vstupní brána koní do Zlaté stepi.

Foto © Miroslav Bobek

Foto © Miroslav Bobek

Kontrola aklimatizační
ohrady nově postavené
v reintrodukčním
centru Alibi.

Sajgy tatarské jsou typickými obyvateli oblasti Altyn Dala.

Aby koně Převalského měli dostatek času se adaptovat na nové podmínky, probíhají jejich transporty z Evropy koncem jara či začátkem léta. Snímek z Přísně chráněné oblasti Velká Gobi B.

NÁVRAT DIVOKÝCH KONÍ DO KAZACHSTÁNU

Kůň Převalského se historicky vyskytoval rovněž na území Kazachstánu a dlouhodobě se počítá i s jeho reintrodukcí do tamních stepí, mimo jiné s cílem rekonstrukce původních funkčních stepních ekosystémů. V této souvislosti byla opakovaně oslovena i Zoo Praha a jednání započatá na podzim 2022 realizaci podobného záměru výrazně přiblížila. U příležitosti návštěvy premiéra České republiky Petra Fialy v Astaně podepsal ředitel Zoo Praha Miroslav Bobek s tehdejším předsedou kazachstánského Výboru pro lesnictví

Fotografie týmu projektu Návrat divokých koní v reintrodukčním centru Alibi v Altyn Dala pořízená během průzkumné cesty na jaře 2023.

Foto © Miroslav Bobek

Armádní letoun CASA
vzlétá z vojenského
letiště Praha-Kbely.
Dva tyto letouny budou
využity i k přepravě
koní Převalského
do Kazachstánu.

Foto © Petr Hamerník

a divokou přírodu Nurlanem Kylyšbajevem 24. dubna 2023 memorandum o spolupráci na návratu koní Převalského do Kazachstánu.

Bezprostředně po tomto podpisu následovala průzkumná cesta, jejímž cílem bylo posoudit lokality předvybrané pro reintrodukcii koní Převalského. Jako velmi vhodná se ukázala výše zmíněná oblast Altyn Dala.

Cílem je přepravit během pěti let do této oblasti z Evropy cca 40 koní Převalského, kteří budou tvořit základ reintrodukované populace. Jejich přepravu bude zajišťovat Zoo Praha ve spolupráci s Armádou České republiky a dalšími partnery (jejich seznam naleznete níže).

Mapa znázorňující trasy obou letounů CASA z Prahy a Berlína do Arkalyku včetně dvou mezipřistání.

První transport koní Převalského z Evropy do Altyn Dala proběhne 3. až 4. června 2024. Počítá se s přepravou tří hřebců a pěti klisen z Prahy a Berlína dvěma letouny CASA C-295M Armády České republiky. Čtyři koně vypraví Zoo Praha jedním strojem z vojenského letiště Praha-Kbely, další čtyři vypraví z Berlína Tierpark Berlin.

Oba letouny odstartují v pondělí 3. června 2024 po poledni. Poletí na letiště Arkalyk s mezipřistáními v Istanbulu a v Baku. Předpokládané přistání v Arkalyku je v plánu v úterý 4. června ráno, vypouštění koní do aklimatizační ohrady v Alibi po jejich pozemním transportu tentýž den odpoledne.

INSTITUTE A SUBJEKTY SPOLUPRACUJÍCÍ NA PROJEKTU

Výbor pro lesnictví a divokou přírodu je státní útvar spadající pod Ministerstvo ekologie a přírodních zdrojů Republiky Kazachstán. Jeho úkolem je správa a ochrana přírody a zvláště chráněných území. Právě jeho výzva směřovaná Zoo Praha na podzim 2022 iniciovala zahájení projektu reintrodukce koní Převalského do Kazachstánu.

Kontakt: Beksultan Meirbekov gunars_b.mei@mail.ru

ZOO PRAHA

Zoo Praha vede Světovou plemennou knihu koně Převalského a rovněž jeho EEP (EAZA Ex situ programme = Evropský chovný program). Po druhé světové válce sehrála zásadní roli při záchraně koně Převalského. Později z ní vzešla myšlenka na jeho reintrodukci, do které se následně zapojila. Velmi významných bylo devět jejich transportů koní Převalského z Evropy do západního Mongolska. Nyní vedle přípravy transportů koní Převalského do Kazachstánu chystá reintrodukční projekt pro východní Mongolsko.

Kontakt: Filip Mašek masek@zoopraha.cz

Asociace na ochranu biodiverzity Kazachstánu (ACBK) je celostátní veřejná asociace cílicí na zachování biodiverzity a osvětu obyvatel. Projekt Návrat divokých koní je v širší perspektivě součástí její dlouhodobé snahy o rekonstrukci původních stepních společenstev v zemi. ACBK stojí za vybudováním potřebné infrastruktury ve Státní přírodní rezervaci Altyn Dala. Ta byla v minulosti využita pro reintrodukci kulanů ve spolupráci s Frankfurtskou zoologickou společností.

Kontakt: Alyona Krivosheyeva alyona.krivosheyeva@acbk.kz

BERLIN
WORLD
WILD

Tierpark Berlín se již v minulosti podílel na chovu, managementu i reintrodukci rozličných živočišných druhů, přičemž spolupracoval také na ochraně koně Převalského. V rámci projektu Návrat divokých koní poskytuje koně ze svého chovu, sváží do svého chovného zařízení kandidáty z dalších evropských institucí a bude se přímo účastnit na jejich transportu do Kazachstánu.

Kontakt: Katharina Marie Sperling presse@tierpark-berlin.de

FRANKFURT
ZOOLOGICAL
SOCIETY

Frankfurtská zoologická společnost (FZS) je mezinárodní organizace koordinující projekty na ochranu ohrožených druhů i ekosystémů v 18 zemích světa. V Kazachstánu se podílí na ochraně sajk tatarských či kulanů. V roce 2006 spoluzaložila Iniciativu pro ochranu Altyn Dala (ADCI).

Kontakt: Stephanie Ward ward@zgf.de

Zoo Norimberk (Tiergarten Nürnberg) je veřejná nezisková zoologická zahrada soustředící se na ex situ ochranu ohrožených druhů zvířat a jejich in situ ochranu ve spolupráci s partnery v zemích jejich původu. V minulosti se podílela na reintrodukci koní Převalského do Střední Asie.

Kontakt: Dag Encke Dag.Encke@stadt.nuernberg.de

Národní park Hortobágy se již v minulosti podílel na reintrodukcích koní Převalského, mj. ve spolupráci se Zoo Praha. Na jeho území žije v současné době největší populace koně Převalského mimo areál původního výskytu. Vybraní koně z tohoto parku budou také kandidáty pro transporty do Kazachstánu.

Kontakt: Viola Kerekes kerekesviola@hnp.hu

Vzdušné síly Armády České republiky, konkrétně 24. základna dopravního letectva sídlící na Letišti Praha-Kbely, zajišťují transport koní do Kazachstánu. Se Zoo Praha spolupracovaly i v minulosti, mimo jiné na devíti transportech koní Převalského do západního Mongolska v letech 2011 až 2019.

Klíma v chovném a aklimatizačním zařízení Zoo Praha v Dolním Dobřejově, kvůli němuž se oblasti přezdívá Česká Sibiř, je pro koně Převalského ideální průpravou před cestou do země jejich předků.

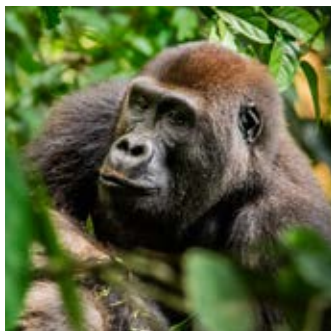
Autoři: Miroslav Bobek, Filip Mašek
Fotografie: Miroslav Bobek, Václav Šilha, Jaroslav Šimek, Petr Hamerník
Ilustrace na obálce: Jan Dungal

Design a sazba: Marek Václavík

Vydala © Zoologická zahrada hl. m. Prahy, 2024
U Trojského zámku 120/3, 171 00 Praha 7

www.zoopraha.cz/pjp
www.facebook.com/pomahamejimpazit

POMÁHÁME JIM PŘEŽÍT

č. ú. 43-6804660247/0100